

GEORGE COŞBUC

poezii

1866 – 1918

George Coșbuc

Poezii

 EDITURA
UNICART

2018

Balade și idile

Noapte de vară

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțâind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe îndelete,
Vin neveste de la râu;
Și, cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gârlă în pâlcuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniștea-i acum deplină
Și-a-nnoptat.

Focul e învelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit,
Și prin satul adormit
Doar vrun câne-n somn mai latră
Răgușit.

Iat-o ! Plină, despre munte
Iese luna din brădet
Și se înalță, încet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp și vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt –
Totu-i plin de duhul sfânt:
Liniște-n văzduh și pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pribeag.
Tainic se întâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

Mânioasă

Am să merg mai înspre seară
 Prin dumbrăvi, ca mai demult,
 În priveghetori să-mi pară
 Glasul Linei că-l ascult.
 Mai știi eu ce-aș vrea s-ascult !
 Că-n zori Lina sta-n portiță,
 Sălta-n vânt a ei altiță,
 Vântul îi sălta-n cosiță
 Și-i făcea floare-n obraz:
 Eu mergeam la plug în laz,
 Și, când trec, Lina s-ascunde,
 Parcă nici nu m-a văzut.
 Îi vorbesc, și nu-mi răspunde,
 Nu-mi răspunde !
 Și-o întreb, și nu-mi răspunde !
 Și mă mir – ce i-am făcut !

Vreau de-aici să rump o floare !
 Ochii unui înger scump
 Au albastrul de cicoare,
 Și cicoare vreau să rump –
 Mai știi eu ce-aș vrea să rump !
 Că-n amiazi venind pe vale,
 Întâlnii pe Lina-n cale:
 Fragi i-am dat, ea mi-a zis: – „Na-le !
 Ți-am cerut eu ție fragi ?“
 Ochii ei frumoși și dragi
 Priveau tot spre poala rochii,

S-a pus Lina pe tăcut,
Şi vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii
Ca la şerpi, îi umblă ochii,
Şi mă mir – ce i-am făcut !

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribag !
Ieşi din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag –
Mai ştiu eu ce-aştept în prag !
Alte dăţi suna zăvorul;
Lina pe furiş, ca dorul,
Păşea-n degete pridvorul
Şi la mine-n prag venea,
Mamă-sa cât ce-adornea.
Azi ard hainele pe mine,
Mi-e greu capul ca de lut,
Stau în prag – şi ea nu vine,
Nu mai vine !
E târziu şi nu mai vine...
Şi mă mir – ce i-am făcut ! ?

Nu te-ai priceput

Nu te-ai priceput !
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine ?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine !

Ți-am fost dragă, știi eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Și eu toate le-am făcut,
Ca să poți să-mi spui odată,
Să mă-ntrebi: „Mă vrei tu, fată ?“
Și plângeam de supărată
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput !
Zici că-s mândră și n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale ?
Dar de unde știi ? În cale
Ți-am umblat și-n deal și-n vale,
Și-orișiunde te-am știut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine:
Tu-mi umblai sfiios, Sorine,
Și plângea durerea-n mine
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput !
Am fost rea și n-aș fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă strângi tu sărutată !
Dar m-ai întrebat vrodată ?
Mă-nvingea să te sărut
Eu pe tine ! Pe-ntrecut
Chip cătam cu viclenie
Să te fac să-ntrebi, și mie
Mi-a fost luni întregi mânie
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput !
Zici că de m-ai fi cerut
Mamei tale noră-n casă,
N-aş fi vrut să merg ? E, lasă
Că de-o fată cui-i pasă,
Nu se ia după părut !
De-ntrebai, ai fi văzut !
Tu să fi-nceput iubitul,
Că-i făceam eu isprăvitul –
Tu cu pâinea şi cuţitul
Mori flămând, nepriceput !

Fatma

În faptul dimineţii, prin parc, îngândurată,
Se plimbă visătoare Fatma, frumoasa fată
A marelui Ben-Omar, califul din Bagdad –
Iar tinerele-i plete de peste umeri cad
Pe piept, şi ea le prinde mănunchi în alba-i mână.
Zâmbind s-aşează fata aproape de fântână
Pe-o lespede de marmor, privind cu gândul dus
La gura de balaur ce-azvârle apa-n sus.

Tiptil atunci din umbra tufişului răsare
Nin-Musa, rob din Yemen. El iese din cărare,
S-apropie de fată, o prinde pe furiş,
S-apleacă, o sărută şi pierie prin tufiş.
Fatma răsare-n ţipet, de spaimă îngălbinită.
– „El are fes ca-n Yemen şi haina zdrăniuită !“ –

Și grabnic eunucii se-nșiră, urmărind
Ca șerpilor prin tufișuri pe Musa-Nin, și-l prind.

Fatma plângând se duce la tată-său și-i spune:
– „Voi pune servitorii să-l bată ! Și voi pune
Să-l târâie d-a lungul Bagdadului, legat
De-a calului meu coadă, de-a celui mai turbat !
Mișelul !“ Și Ben-Omar izbește cu piciorul
Și dă un semn. În lanțuri legat, cutezătorul
Nin-Musa intră palid, cu ochii la pământ –
El are fes ca-n Yemen și-o zdranță de vestmânt.

Fatma stă răzimată de-al tronului pilastru,
Și sclavul stă nainte-i. El are fes albastru,
Și-albaștri are ochii, d-un farmec dureros;
E tânăr și e palid și-așa e de frumos !
S-aruncă furtunatic spre rob atunci sultanul,
Și-i fulgeră-n cap ochii și-n mână iataganul;
– „Acesta e ?“ Și fata se-ndoaie puțintel:
– „N-a fost acesta, tată ! – Să nu lovești în el !“

Nunta Zamfirei

E lung pământul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Și-avea o fată, – fata lui –
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat.

Şi dac-a fost peţită des,
E lucru tare cu-nteles,
Dar dintr-al prinţilor şirag,
Câţi au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.

Ei, cel mai drag ! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit,
Un prinţ frumos şi tinerel,
Şi fata s-a-ndrăgit de el.
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Şi s-a pornit apoi cuvânt !
Şi patru margini de pământ
Ce strâmte-au fost în largul lor,
Când a pornit s-alerge-n zbor
Acest cuvânt mai călător
Decât un vânt !

Ca ieri, cuvântul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsând pe toţi, din cât afund
O mie de crăimi ascund,
Toţi craii multului rotund
De veste plini.

Şi-atunci din tron s-a ridicat
Un împărat după-mpărat
Şi regii-n purpur s-au încins,
Şi doamnele grăbit au prins
Să se gătească dinadins,
Ca niciodat' .

Iar când a fost de s-a-implinit
Ajunul zilei de nuntit,
Din munți și văi, de peste mări,
Din larg cuprins de multe zări,
Nuntași din nouăzeci de țări
S-au răscolit.

De cum a dat în fapt de zori
Veneau cu fete și feciori
Trăsnind rădvanele de crai,
Pe netede poteci de plai:
La tot rădvanul patru cai,
Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
Și din Zorit, și din Apus,
Din cât loc poți gândind să bați
Venit-au roiuri de-mpărați
Cu stemă-n frunte și-mbrăcați
Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrânul Grui
Cu Sanda și Rusanda lui,
Cu Ținteș, cel cu trainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Și Bardeș cel cu adăpost
Prin munți sâlhui.

Și alții, Doamne ! Drag alint
De trupuri prinse-n mărgărint !
Ce fete dragi ! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori !
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau de-argint.

Voinicii cai spumau în salt;
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vrun prinț mai tânăr când trecea
C-un braț în șold și pe prăsea
Cu celălalt.

Iar mai spre-amiazi, din depărtări
Văzutu-s-a crescând în zări
Rădvan cu mire, cu nănași,
Cu socri mari și cu nuntași,
Și nouăzeci de feciorași
Veneau călări.

Și ca la mândre nunți de crai
Ieșit-a-n cale-ales alai
De sfetnici mulți și mult popor
Cu muzici multe-n fruntea lor
Și drumul tot era cover
De flori de mai

Iar când alaiul s-a oprit
Și Paltin-crai a stărostit
A prins să sune sunet viu
De treasc și trâmbiți și de chiu –
Dar ce scriu eu ? Oricum să scriu
E nemplinit !

Și-atunci de peste larg pridvor,
Din dalb iatac de foisor
Ieși Zamfira-n mers isteț,
Frumoasă ca un gând răzleț,
Cu trupul nalt, cu părul creț,
Cu pas ușor.

Un trandafir în văi părea;
 Mlădiul trup i-l încingea
 Un brâu de-argint, dar toată-n tot
 Frumoasă cât eu nici nu pot
 O mai frumoasă să-mi socot
 Cu mintea mea.

Și ea mergând spre Viorel,
 De mână când a prins-o el,
 Roșind s-a zăpăcit de drag, –
 Vătavul a dat semn din steag
 Și atunci porniră toți șireag
 Încetinel.

Și-n vremea cât s-au cununat
 S-a-ntins poporul adunat
 Să joace-n drum după tilinci:
 Feciori, la zece fete, cinci,
 Cu zdrângăneii la opinci
 Ca-n port de sat.

Trei pași la stânga linișor
 Și alți trei pași la dreapta lor;
 Se prind de mâni și se desprind,
 S-adună cerc și iar se-ntind,
 Și bat pământul tropotind
 În tact ușor.

Iar la ospăț ! Un râu de vin !
 Mai un hotar tot a fost plin
 De mese, și tot oaspeți rari,
 Tot crai și tot crăieșe mari,
 Alătura cu ghinărari
 De neam străin.

A fost atâta chiu și cânt
Cum nu s-a pomenit cuvânt !
Și soarele mirat sta-n loc,
Că l-a ajuns și-acest noroc,
Să vadă el atâta joc
P-acest pământ !

De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat,
Frumoase toate și întrulpi
Cu ochi șireți ca cei de vulpi,
Cu rochii scurte până-n pulpi,
Cu păr buclat.

Și principii falnici și-ndrăzneți,
De-al lor buzdugan isteț
Perit-au zmei din iaduri scoși !
De-ai fi văzut jucând voioși
Și feți-voinici, și feți-frumoși,
Și logofeți.

Ba Peneș-împărat, văzând
Pe Barbă-Cot, piticul, stând
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a pus la joc ! Și-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-și da rând !

Sunt grei bătrânii de pornit,
Dar de-i pornești, sunt grei de-oprit !
Și s-au pornit bărboșii regi
Cu sfetnicii-nvechiți în legi
Și patruzeci de zile-ntregi
Au tot nuntit.

Și vesel Mugur-împărat
Ca cel dintâi s-a ridicat
Și, cu păharul plin în mâni,
Precum e felul din bătrâni
La orice chef între români,
El a-nchinat.

Și-a zis: –, „Cât mac e prin livezi,
Atâția ani la miri urez !
Și-un prinț la anul ! blând și mic,
Să crească mare și voinic, –
Iar noi să mai jucăm un pic
Și la botez !“

Cântecul fusului

Eu mi-am făcut un cântec
Stând singură-n iatac –
Eu mi-am făcut un cântec,
Și n-aș fi vrut să-l fac.
Dar fusul e de vină
Că se-nvârtea mereu,
Și ce-mi cânta nainte
Cântam pe urmă eu.

De-atunci îl cânt într-una
Că-mi vine-așa nevrând;
De-și face orice-aș face,
Nu pot să-l scot din gând.
Îl cânt torcând la vatră

Şi-l cânt mergând pe drum
Şi nu pricep ce-i asta,
Şi nu ştiu, biata, cum ?

Adese stând la cină
Simt lacrimile des,
Nu pot mânca de lacrimi
Şi trebuie să ies
Afară-n vânt, afară,
Că-mi arde capul tot,
Şi-ngrop în palme capul
Şi-mi cânt amarul tot.

Am stat la roata morii,
Şi roata umblă des,
Şi roata morii cântă
Cuvinte cu-nţeles.
Ea cântă înainte;
Cânt şi eu după ea –
Moraru-şi face cruce
Privind în urma mea.

Şi-am mers pe malul apei,
În valuri să-mi îngrop
Şi cântecul, şi-amarul –
Dar a-nceput un plop
Să cânte, şi toţi plopii
Cântau duios în vânt,
Şi m-am trezit dodată
Că plâng şi eu şi cânt !

Şi-am mers pe lunci, dar jalnic,
D-a lungul peste lunci,

Cum plâng și cântă toate !
Și-n crâng m-am dus atunci –
Nu-i loc mai bun pe lume
De plâns decât în crâng !
Ah, toate plâng, și satul
Se miră că eu plâng !

Dar fusul e de vină,
Că se-nvârtea mereu,
Și el cânta un cântec,
Și-l știu d-atunci și eu !
Și-ncet ce trece viața
Când n-ai nici un noroc –
Mai iute dac-ar trece,
De-ar sta mai bine-n loc !

De-ar sta pe loc mai bine
Ori loc eu să-mi găsec
Să pot să plâng cu hohot –
Nici asta nu-ndrăznesc !
Că mama mă tot ceartă
Și tata-i supărat,
Și-n ochii mei se uită
Toți oamenii din sat.

Ah, seara, numai seara,
Mă simt la largul meu,
Că-ngrop în perne capul
Și, până-n zori mereu,
Tot plâng ca o nebună
Și perna-n brațe o strâng,
Și plâng, că nu mă vede
Măicuța-mea că plâng.

Baladă albaneză

Fiul pașei din Ianina
Un cal negru-n râu adapă,
Pe când vine după apă
Cu vas alb pe cap Despina.
Dar din munte, de pe creastă,
George cată-n văi și vede
Și pe turc și pe nevestă.

Fiul pașei din Ianina
De la pept o floare scoate
Și-o aruncă-n val, să-noate
Până-n vale la Despina.
George-n munte pumnii-și strânge,
Buza cruntă-n dinți o mușcă
Și de multă ciudă plânge.

Fiul pașei din Ianina
Vesel brațele-și întinde,
Când se pleacă-ncet și-i prinde
Crinul de pe râu Despina.
Ce, la pept a pus ea floare ?
Dar și-n munte George pune
Plumbii sub scăpărătoare.

Fiul pașei din Ianina
Blând desmeardă alba frunte
A nevestei, dar din munte
Moarte-aduce carabina.

Nu în cal, nu-n fiul pașei,
Plumbul a mers drept în crinul
Pus pe albul pept al lașei.

Fiul pașei din Ianina
Sare-n șea, îndoiaie brâul,
Bate-n cal nebun cu frâul –
Și-l ajunge carabina:
Nu-n pept strâns cu haină verde,
Ci-ntr-un braț, mai mult neveste
Cu-acel braț să nu desmerde !

Armingenii

Pe când umba Hristos prin țară
Lățind cuvântul său frumos,
Ovreei toți i-au scos ocară
Și cărturari de-ai lor cercară
Prilegi să piardă pe Hristos.

Așa,-ntr-o noapte-ntunecată
Când vecinicul Mântuitor
Dormea-ntr-o casă-ncreștinată,
Găsitul-au ovreei-ndată
Și sfat făcut-au de omor.

La miezul nopții aveau să vie
La casa unde el dormea –
Și, casa pentru ca s-o știe,